

Abonnement pour un an
350 piastres
Edition spéciale. 500 ptrs.

Adresse :
"Idjtihad," Constantinople

Téléph. st. 865

XXII ème ANNÉE

1927, 15 Juin No 230

اجتihad

IDJTIHAD

علمی، ادبی، اقتصادی، صحی مجموعہ

آبونمان : سنه لکی [۲۴ نسخه]
تور کیا ایچون ۲ ، خارج ایچون
۳۱ ، اعلا کاغذلیسی ۵ لیرادر.

اداره خانه سی :

جفال اوغلنده « اجتihad تهوی »

تله فون : استانبول ۸۶۵

یکرمی ایکنجی سنه

نومرو ۲۳۰-۱۵ حزیران ۱۹۲۷

عملی معلومات ستونی

آیت

کیمیای حیات

عملی، صناعی، زراعی و صمصی کیمیا پروردائی

حرب عمومیدن اول «کویلو بیلکی جمعی» آدله و کویلولرک آره سنه عملی بیلکیلر نشری مقصدیله بر جمعیت تشکیل ایتشدک. اردو حرفی دنیلن حروف منفصله ایله ، اون قادار کوچوک کتاب نشر ایتدک. حرب عمومی چاتینجه برچوق ای ایشلر کبی بوده دوردی «کویلو بیلکی جمعی» کتابلری آراسنده نشر ایدیلک اوزره کیمیا جزو دانی آدی بر ترجمه دخی آلتشدی . مترجم، ترجمه سنی بالواسطه کوندرمش واسسی غیر معلوم قالمشدر. بوعلمی و خلقجی جمعیت عائد اوراق آراسنده بولدیغمز بو کتابی کوزدن کچیردک. بعضی تعدیلات و تنقیحات یابدق . بعضی شیلر علاوه ایتدک. عملی فائده سی چوق اولاجاق کوچوک بر کتاب اولاجاغی گوردک . بوی «اجتهاد» ه پارچه پارچه درج ایتیه و صوکره کتاب شکنده و کتبخانه اجتهدک قولکسیوننه علاوه باصماه قرار ویریورز . 7 مایس 1927 ع . ج .

۱ - هوا

خلاصه : ۱ - هوانک ترکیبی ۲ - مولدالمحوضه نك وظیفه سی — ۳ - غاز فحی — ۴ - محصور هوا .

ایضاحات : ۱ - هوا ایکی غازدن : مولدالمحوضه ایله آزوت دن متشکل بر خلیطه در . هوانک بشده بری «مولدالمحوضه» بشده دوردی «آزوت» در .

۲ - مولدالمحوضه نك اصل وظیفه سی حیوانلرله علی - العموم آغاج و اوتلرک تنفسی و احتراقی یعنی یانمهی بر دوام طومقدرد . سرکه به قونیان صو ، سرکه نك سرتلکنی آزالتدینی کبی آزوت ده صاف مولدالمحوضه نك تأثیرینی خفیفلندیرر .

۳ - هواده دائمراز کمورغازی ایله صو بخاری بولونور . کمورغازی [حامض قارون] انسان و حیوانلرک تنفسندن ، اودرن و کمورک یانمه سندن حاصل اولور . هواده صوبخاری چوق بولوندینی زمان بولوط و سیس حالنده قاینایشیر و یاغمرور شکلی ده آله بیلیر .

۴ - اوطوریلن اوطه لرک هوا سنی صیق صیق د کیشدرمک صحت ایچون پک لازمدر . محصور هواده یعنی هر طرفی

قارائلق اوطه مده یالکیزم ینه قارشیمده آصیل صاری بر چارمیخ «مسیح» ک گوزلری صانکه ناپینه ، ناقله چاقیلان قانی برر میخ .

ایچی آزیور بو دیلم دیلم کسيلمش وجوددن دیکه دیکم آه ! بن تاگری دکلم ، قوله دکلم . نه بکلر اوطه مده بو جانسز الله .

بر کنه ایشله دی صانیورم بن اونکچون صیزیور هر یانندن قان . غالباً اونکده وجودی آندن اونکده روحنده صاقلی بر شیطان .

یرلری ، کوکلی یاردانلرک بر قولک لندن چکدیکنه باقی ! بو قدسی چارمیخی بلسکده یارین قرانلق اوطه مدن قوغار بر اوشاق .

دیمک که بر شیدن قورقاپور بشر : قوی بی دویرمک ضعیفه حقدر ؛ ای آلتون تاجینه گوگنن ارلر ! قدرتی باشکیز قیریه حقدر .

باریس : جمیل سنا

داغلی ده ترنلرک مرورینه بر مانع تشکیل ایده مزدی . خلاصه کلام ، انسانلر ، اک تهاکلی دشمنلرینی آکلادقلری کون بونلره قارشى اتفاق ایده جک و تماماً صاچه شیرلر ایچین یکدیگرلرین پارچالاماق دن واز کچه جکلر در . او زمان سیاره ارضک حقیقه حاکمی و خلقک پادشاهی اولاجاقلر در . انسان ، و قتیله انسانک آوی ایدی . اکثریا واسع متقابل غصب و غبن جمعیتلری اولان زمانمز «مملکت Etat» لرده ، انسان .. اکثریا انسانک اسیری در .

انسان ، انسانک متفق اولدینی وقت و آنجاق او وقت ، دنیا ده تحصیل ممکن رفاه و سعادتک اک یوکسک مرتبه سنه ایریشمه من میسر اولاجاق در .

J. Nowicov «حرب و سوزده ایسلکاری» کتابندن

طوغرودن طوغرويه منبعدن آماق اقتضا ايدر.
۲ دره و صهرنج صولرى كې صاف اولميان صولرى
سوزهرك تصفيه ايتلى .

۳ بعضى شهرلرده ايچمك ايچون قوللانيلان صولر
نهر صولرى اولدقلرندن قالين بر قوم طبقه سندن سوزيلهرك
تصفيه ايديليرلر . بعض كره قصورلو اولان بو نوع
سوزچكلرك بر فائدهسى واردر، كه اوده بوسايهده مملكتته
ايچيله بيله جك بول صو تدارك ايديله سي در .

۴ آز مقدار صاف صو آله ايتك ايچون
نهو «فيلتر» لرى قوللانمق لازمدر . غره ياخود كومور
«فيلتر» لر چوق دفعه و خصوصيله صالغين خسته لقلر
زماننده ايشه يارامازلر . چونكه بولرندن خسته لق تخملىرى،
كجه بيلير . اك اييسى بورسلىندن ياپيلان سوزچكلر
[فيلتر] لردر . صو بورسلىندن سوزولدىكى صرهده صويك
ايچنده بولنان ميقر و بلكه «هپسى» بورسلىن ضبط ايتديكىندن
سوزچكن چيقان صويك اى و صافدر .

۴ — معدن كومورى

خلاصه : ۱ معدن كومورى ؛ معدن كومورى نره لرده
بولونور؟ معدن كومورى نره لردن كليور ؟ ۲ معدن كومورى
نره لرده قوللانيلير . — ۳ آنتراسيت .

ايضا حات : ۱ معدن كومورى يانار بر نوع سياه
طاشدر ، بو كومور بعضى مملكتلرك توپراغى ايچنده
طبقه لر حالنده بولونور . مملكتتمزك هر طرفنده معدن
كومورى وار سده اك مهم ده بولر ار كليه در . معدن
كومورى ميليونلرجه سنه اول موجود اولان غايت بيوك
اورمانلرك بقيه سيدر . او دورده بو اورمانلرك آغاچلىرى
سيللرله سور و كلنمش و چامورلر ايچنه كومولوب قالمشدر .
۲ معدن كومورى پك اهميتلى رجسمدر . بر مملكتته
صناعات نه درجهده ايله رى كيتمش اولدينى ، صرف
واستهلاك ايديلن معدن كومورينك مقدارندن آكلاشيلير .
معدن كومورندن هوا غازى ، قوق كومورندن ، بر چوق
بويالر چيقا ريلير . بولندن باشقه معدن كومورى دوغروندن
دوغرويه ياقاق ايچونده قوللانيلير .

۳ آنتراسيت ، معدن كومورندن ده سرت بر معدن

قابلى براوطه نك هوا سندن مولدالموضه آزالير بالعكس
غاز فحمى ايله تنفسدن حاصل اولان سائر ماده لر چو غالدقلرندن
اوطه نك هوا سى بوزولور . بو بوزوق هوا ياواش ياواش
تنفسه ياراميه جق بر حاله كلىر . اوطه لرك ايچنه هوا لاندريلماسى
اعلا صى بر تدبيردر .

۲ — ايچمكه الوريشلى صولر

خلاصه : — ۱ صو وجودك بسلنمه سى ايچون الزمدر .
— ۲ ايچميه يارايان صولر — ۳ ايچميه ياراميان صولر
— صولرك سوزولمه سى .

ايضا حات ۱ صو انسانك بسلنمه سى ايچون الزمدر .
صولرك هپسى ايچميه ياراماز يالكىز قابل شرب اولان
يعنى ايچمكه يارايان صولر ايچلير .

۲ بر صويك ايچميه يارار بر صوا اولدينى سرين ، قوقوسىز ،
طادى لذت اولماسندن ، سبزى پيشيرمه سندن ، صابونى
كوپورتمه سندن اكلاشيلير . ايچميه يارايان صولرك اك
اييسى منبع يعنى پيكار صولردر . پيكار صولرى بولونمادىنى
زمان ياغور صولرى طوپلانه بيلير . بو صوي تازه ايكن
ايچملى چوق وقت صهرنجار ايچنده دورمش اولان ياغور
صولرى كوتودر .

۳ عموميت اوزره ياغور دره صولر نده تملكلى
ميقر و بولر بولونور . چوق دفعه حاي تيفوئيدى كې صالغين
خسته لقلر دره صولريله اطرافه داغيلير ؛ صهرنج و حوض
صولرى كې دورغون صولر ده ميقر و بلك چوق بولونديغندن
بو صولرى ايچمك ايچون قوللانما ليدر .

۴ شهبلى بر صوي سوزمه ديكجه ويا قاينا نمدىقجه
ايچمه مەلير .

۳ — صولرك سوزولمه سى

خلاصه : — ۱ منبع يعنى پيكار صولرى طبيعى اوله رق
سوزولمش صولردر — صاف اولميان صولر سوزولمه ليدرلر .
— قوم سوزچكى . — نهو سوزچكلرى .

ايضا حات : — ۱ پيكار صولرى توپراغك ايچندن
كچر كن طبيعى اوله رق سوزولمش اولدقلرندن صافدرلر .
پيكار صولرى توپراغك اوزه رندن آقعه باشلا دقلرى
صره ده آز زمان ايچنده پيسلنه جكلر نندن ، صولرى

اورته قالينلقد دالدر دوز بريره استيف ايديلهرك كومه ياييلير. آغاچ دالدری، هوا يولاری بر اقره، اورته ده کی بر باجه نك اطرافنه استيف ايديليز. كومه توپراقه اورتيلر ويوقا ريسندن ياييلير .

۲ بوراده . ولدالحوضه آز اولديغندن اودونك يالكنز بر قسمی يانار . يانمندن حاصل اولان صيچاقلق كومه نك ديكر قسملری كوموره تحویل ايدر ؛ يعنی تحلل ايدرك اوچيحي ماده لر چيقار قی اولان كومور رنده قالير . بو عملیات ، نطير عملياتندن عبارت اولديغندن اودون طيحي شكلی محافظه ايدر .

۳ صنايعده اودون دها مكمل بر صورتده نطير ايديليز . معدن كوموری كبی اودون قرنيلىر ايچنده نطير ايديلهرك چيقان غازده ، معدن كومورندن چيقان غاز كبی يانمغه آويريشلی ماده لر چوق اولديغندن ، هوا غازی كبی تنويرات ايچون قوللانيلير .

۷ — بر اودون پارچه سی نصل يانيور ؟

خلاصه : ۱ بر اودون پارچه سی ياندينی زمان حقیقی بر نطير عملياتی وقوعبولور . ۳ صو بخارينك حصولی — ۳ كول — ۴ آلو وایس .

ايضاحات : ۱ بر اودون پارچه سی ياندينی زمان حقیقی بر نطير عملياتی ده وقوعبولور اودونك يانان يرندن حاصل اولان يوكسك حرارت ، يقيننده بولنان قسملری كوموره تحویل ايدر : كوموره تحویل كیفیتی طبق كومور كومه لرنده اودون كومورینی حصوله كتيرن كیفیتك عيدير . اودون كوموره تحویل ايتديکی زمان حاصل اولان ماده لر كومه لرده اولدينی كبی آزار آزار يانان كومورندن وپارلايوب آلوك دوامنه خدمت ايدن غازلردر . بو غازلر چوق دفعه داغيلير يعنی چيتيردی حاصل ايدرك آلوك ايچندن قاچار .

۲ بر آزالينجه اودون پارچه سی ياقيلدينی زمان چوق دفعه صو بخارينك چيقيدينی وهنوز يانميش اولان اوجندن صو صيذيدنی كورولور مثلا آغاچك يشيل قسملرينك وياخود يك ايضلاق اودونك ايی يانمه ماسنك سبی نطير كیفیتك نا تمام بر صورتده وقوعبولماسندن ايلهری كلير .

كوموريدر . كومورلرك اك اعلاسيذر ؛ فقط دومانی غایت ايی چكن صوبه لرده ياقيليدر . پتاسده انكليز و روس آنتراسیتی واردر . روس آنتراسیتی نسبتاً اوجوزدر ؛ فقط انكليز آنتراسیتی قادار تمیز وفضله « قالوری » لی دكلدر . قدرت حروريه سی نسبةً آزدر .

۵ — معدن كومورينك نطيرندن حاصل

اولان ماده لر .

خلاصه : ۱ هوا غازی — ۲ آمونیاق ملحلری — ۳ معدن كوموری قطرانلری — ۴ آنيلین بویالری .
ايضاحات : ۱ معدن كوموری ، دوكمه دميردن ياييلمش قرنيلىر ايچنده نطير ايديلهرك هواغازی چيقاريلير . چيقان غاز ييقانقدن وتصفيه ايدل كدن صوكره بويوك وصوده يوزن غازو مترونك آلتنه طوبلانور . قرنيلىرده قالان ماده (قوق) دينيان معلوم سياه كوموردر . قوق كوموری ده بخار ماكنه لری قيزديرمق ايچون ومطبخ صوبه لرنده ، وعلی العموم ايزقارالی اوجاقلرده تسخيرين واسطه سی اولاراق اودون يزينه قوللانيلير .

۲ هواغازينك ييقاندينی صولردن آمونیاق ملحلری چيقاريلير كه زراعتده كوبره مقامنده قوللاندينی كبی صنايعده مستعمل آمونیاق (نشادرروحي) ده استحصال ايديليز .
۳ هواغازينك ييقاندينی صولرك ديننه معدن كوموری قطرانلری چوكر بو قطراندن (بنزين) چيقاريلدينی كبی بنزيندن ده بر چوق ماده لر استحصال ايديليز .

۴ الحاصل معدن كوموری قطرانلردن كوزلرنكلی (آنيلین بویالری) ده چيقاريلير ؛ بوكون قاشلرك هپسی آنيلین بویالریله بويانمده در . مفشوش يعنی حيله لی شرابلری بوياماقده قوللانديلری « فوكسين Fuchsine » ، معدن كومورندن يك چوق مقدارده چيقاريلان كوزل پنبه رنكلی بر ماده در مع مافیه فوكسين زهرلی بر ماده در .

۶ — اودون كوموری

خلاصه : ۱ كومه اصولی — ۲ اودونك كوموره تحویل — ۳ اودونك صنايع واسطه سیله نطیری .
ايضاحات : ۱ اودون كوموری اورمانلرمنك باشليجه آغاچلردن خصوصيله ميشه وقاین آغاچلردن ياييلير .

ایله ایشلهین ما کته لرده طوغرودن طوغرویه کومور
مقامنده قوللانیلیر . بو آغیر یاغلردن ایچ یاغی قوامنده
(وازه لین) دینلن بر ماده چیقاریلیر بوده اجزاجلیقده
قوللانیلیر ، اجزاجلیقده قوللانیلان وازه لین کته حامض
نه قلوئی اولماسی [Neutre اولماسی] و کیمیا صاف
بولونماسی لازمدر .

۹ — بر او طه نك ایصیدیلله سی حتمده صخی تدبیرلر

خلاصه : ۱ او جاقلرله هوا نك تازه لندیریلله سی ۲ بر
عملی صوبه لرله ایصیتماق — ۳ آغیر یانان صوبه لرك محذورلری .
ایضاحات : ۱ بر او جاقده اودون ویا کومور یاندینی
زمان هوا نك جریانی دعوت ایستیکندن یعنی هوایی
چکدیکندن او جاعه هجوم ایدن هوا اودون و کومورک
یاماسندن حاصل اولان شیرک هپسی سوروکلر ،
کوتورور . بر او جاعک صخی بر طرزده ایشله مه سی ایچون
هوا نك جریانی قولایلا شدرماق ویا نمده ن حاصل اولان
ماده لرك تمامیه چیمدیغنه قانع اولماق لازمدر . عمومیت
اوزره اودون و کومورک یاماسنه لازم اولان هوا قابو
و پنجره آرالقلردن کیردیکندن هوا کندی کندینه
دکیشیر .

۲ ای یاییلان او جاقلرده اودون و کومورک یاماسندن
پیدا اولان ماده لرك هپسی سوروکلرله نوب کوتورلدیکندن
او جاق ای چکیور دینیر . فقط بو طرزده ایصیتماقندن
چوق حرارت ضایع اولور . صوبه ایله ایصیتماق داها
اداره لی ايسه ده بعضاً ای چکمدیکندن یانمان حاصل
اولان غازلر اوده ایچینه داغیلیر و تنفس اولونان و صاف
اولماسی اقتضا ایدن هوایی پیسله تیر .

۳ آغیر یانان صوبه لرده چوق دفعه احتراق ناقص
اولا یغندن او طه ایچنه حمض فحم یاییله رق پک ته لکلی
اولور . حمض فحم غازی ، پک ته لکلیدر . تنفس ایدیلن
هواده پک آز مقدار حمض فحم Oxyde de carbon
بولونماق راحتسزلی انتاج ایتمهک و یواش یواش صخی
بوزمایه کافیدر ؛ اولوم قضا لری اولدینی ده واردر .

۳ اودون تمامیه یاندقن سوکره کول بر اقیر .
کولده اورونک معدنی قسملرینک هپسی و خصوصیه
بوناس ملجاری بولونور . کول . کوللی صو یاقیق ایچون
یاخود کوبره مقامنده قوللانیلیر .

۴ آلو ، عمومیت اوزره پارلاقدر . آلوک پارلاق
اولماسی سوروکلرله نوب کوتوردیکی کومور ذره لرندن
وبو ذره لرك یوکسک حرارته پارلاقلی کسب ایتمیسندن
ایله ری کلیر . بو کومور ذره لری تمامیه یانمازلر . او جاقده
هوا جریانیله سوروکلرله نوب اوچان کومور ذره لری
باجه نك ایچنه قونه رق قوروم حصوله کتیریرلر . قوروملرده
بالخاصه ایس چوقدر .

۸ — پترول (طاش یاغی)

خلاصه : ۱ خام پترول — ۲ پترول روحی — ۳ مصفی
پترول — ۴ آغیر یاغلر .

ایضاحات : ۱ قاققاسیا و پانسیلوانیاده کی بعضی شیسترلده
نفت یاخود خام پترول طبقه لری بولونور . نفت ، زیتون
یاغنه بکزر بر مایع در . بوندن یاقدیغمر پترول چیقاریلیر .
(اونون) جوارنده ایشله دیلن پترولی حاوی شیسترلردن
تقطیر واسطه سیله پترول چیقاریلیر . آذربایجانک مرکزی
اولان (باکو) دنیانک اک زنکین نفت یا تاغیدر .
(موصل) ایکنجی درجه ده قالیر .

۲ خام پترول تقطیر ایدیلرک اصل پترول یاخود
مصفی پترول چیقارلدینی کبی (پترول روحی) و « آغیر
یاغلر » ده حاصل اولور . پترول روحی خفیف ، اوچوجی
بخاری غایت قولای آتش آلیر بر مایع در . بخاری هوا
ایله قاریشدینی زمان باطلاییجی بر مخلوط وجوده کلیر .
پترول روحی L'essence de pétrole ی آلولی آتش یاسنده
بولوندورماق غایت ته لکلیدر . پترول روحی یاقیلان
لامبه لردن چوق دفعه قضا ظهور ایدر .

۳ — عادی پترول بالخاصه تنورات ایچون قوللانیلیر .
ای تصفیه اولوندینی صورنده یاندینی زمان قوقو ویرمن
آلوی پک پارلاقدر . فقط پترول روحندن اثر بولونماق
اقتضا ایدر . پترول روحی بولوندینی زمان چوق ته لکلیدر .
۴ الحاصل پترولک آغیر یاغلری بعض کره مثلاً پترول